

O'ZBEKISTONDA SPORT VA TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR

Mirzaev Furkat Rakhmatovich,

Belarus-Uzbek qo'shma tarmoqlararo qo'shma instituti,

E-mail: fmirzayev4@gmail.com, +998935804722

Otabekov Shuhrat Xidrnazarovich

Toshkent iqtisodiyot va pedagogika universiteti

"Iqtisodiyot" kafedrası dotsenti

Annotatsiya: Ushbu maqolada O'zbekistonda sport va turizm sohalarida innovatsion texnologiyalarning joriy etilishi va uning aholining iqtisodiy farovonligi va salomatligini yaxshilashdagi o'rni ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: Innovatsion texnologiyalar, iqtisodiyot, sport, turizm, biznes, sog'liqni saqlash, farovonlik.

Аннотация: В этой статье рассматривается внедрение инновационных технологий в сферах спорта и туризма в Узбекистане и их роль в повышении экономического благосостояния и здоровья населения.

Ключевые слова: Инновационные технологии, экономика, спорт, туризм, бизнес, здоровье, благосостояние.

Annotation: This article discusses the implementation of innovative technologies in the fields of sports and tourism in Uzbekistan and their role in improving the economic well-being and health of the population.

Key Words: Innovative technologies, economy, sports, tourism, business, health, well-being.

Kirish.

Innovatsion texnologiyalar zamonaviy iqtisodiyotda hal qiluvchi rol o'ynaydi, ular iqtisodiy o'sishning asosiy dvigateliga, raqobatbardoshlikni oshirishga va biznes-modellarning transformatsiyasiga xizmat qiladi. O'zbekistonda sport va turizmni rivojlantirish uchun innovatsion texnologiyalarni keng joriy etish zarur, buning uchun sun'iy intellekt, qo'shilgan va virtual reallik, katta ma'lumotlar va raqamli bronlash va kommunikatsiya tizimlarini rivojlantirishni o'z ichiga oladi. Ushbu texnologiyalar xizmatlar sifatini oshiradi, sport inshootlarini boshqarishga yordam beradi, aholining sog'lig'ini va sportchilarning tayyorgarligini yaxshilaydi, shuningdek, turistlarga xizmat ko'rsatish va biznesni mamlakat fuqarolari va mehmonlari uchun jozibadorroq qiladi.

Innovatsion texnologiyalar zamonaviy iqtisodiy rivojlanishning muhim tarkibiy qismlaridan biriga aylangan. Barqaror va uzoq muddatli o'sish uchun iqtisodiyot yangi texnologiyalarni joriy etishni va ularni ishlab chiqarish, xizmatlar va boshqa sohalarida keng qo'llashni talab qiladi. Ushbu maqolada innovatsion texnologiyalarning iqtisodiyotdagi roli, ularning sport va turizmni rivojlantirishga ta'siri va kelajakda

ochiladigan imkoniyatlar ko‘rib chiqiladi.

Innovatsion texnologiyalar sport va turizm xizmatlarining sifatini va hajmini oshirishda asosiy rol o‘ynaydi. Innovatsiyalar nafaqat mavjud ish o‘rinlarini barqarorlashtirishga yordam beradi, balki yangi ish o‘rinlarini yaratishga ham hissa qo‘shadi. Yangi texnologiyalar va ish uslublarini joriy etish yangi kasblar va mutaxassislarni talab qiladi. Masalan, raqamli texnologiyalar, ma’lumotlarni tahlil qilish, sport va jismoniy madaniyatni dasturlash sohalari yangi ko‘nikmalarga ega mutaxassislarni talab qiladi, bu esa ushbu sohalarda ish o‘rinlarini yaratish imkonini beradi.

Innovatsion texnologiyalar iqtisodiyotning barqarorligini ta’minlashga va o‘rish uchun yangi imkoniyatlar yaratishga yordam beradi. Turli tarmoqlarda yangi texnologiyalarni joriy etish iqtisodiyotga o‘rish va taraqqiyot uchun yangi manbalar yaratadi. Rivojlanish nafaqat moliyaga, balki tarmoqlarning rivojlanishidagi muvaffaqiyatlar va yangi bozorlarga chiqish orqali ham amalga oshadi. Shuningdek, raqamli yechimlar va innovatsiyalar iqtisodiyotni global darajada integratsiya qilishga yordam beradi.

Material va metodlar.

Turizm va sport sohalaridagi innovatsiyalar ushbu sohada obyektlar va iqtisodiy imkoniyatlardan samarali foydalanish usullarini joriy etishga yordam beradi. Sport va turizmga innovatsiyalar ichki va xorijiy turistlarni jalb qilish va ularga xizmat ko‘rsatish sifatini yaxshilash uchun yangi yechimlarni topishga imkon beradi. Sportchilarni davolash sohasidagi biotexnologiyalar va tibbiyotdagi yangi texnologiyalar va davolash uslublari sog‘liqni saqlash tizimining mavjudligini va samaradorligini yaxshilaydi, shuningdek, ushbu sohalarda yangi ish o‘rinlarini yaratishga hissa qo‘shadi.

Innovatsion texnologiyalarning iqtisodiyotga ta’siri kelajakda yanada oshadi. Yangi texnologiyalarni joriy etish va ularni turli sohalarda faol qo‘llash o‘rish va rivojlanish uchun yangi imkoniyatlar yaratadi. Kelajakda raqamli texnologiyalar va jarayonlarni avtomatlashtirish ish samaradorligini oshirish va yangi bozorlar yaratish uchun yangi istiqbollarni ochadi.

Innovatsion texnologiyalar jismoniy madaniyat, sport va turizm sohalarining samaradorligini, qulayligini, qiziqarli va shaxsiylashtirilganligini oshirishda chuqur o‘zgaruvchan ta’sir ko‘rsatadi.

Innovatsion Texnologiyalarning Jismoniy Tarbiya va Sportga Ta’siri:

Ma’lumotlarni tahlil qilish va sport tahlili: Murabbiylar va sportchilarga mashg‘ulotlar va musobaqalar ma’lumotlarini tahlil qilishga imkon beradi, bu esa sport natijalarini yaxshilashga yordam beradi, ayniqsa, jangovar sport turlari, boks va og‘ir atletikada, bu sohada mamlakat katta muvaffaqiyatlarga erishgan.

Virtual reallik: Musobaqalarni simulyatsiya qilish uchun mashg‘ulot jarayonida qo‘llaniladi, bu esa sportchilarga o‘z ko‘nikmalarini oshirishga yordam beradi.

Raqamli platformalar: Sport tadbirlarini onlayn tarzda translyatsiya qilish va tomoshabinlar bilan o‘zaro aloqada bo‘lishda ishlatiladi, shuningdek, ommaviy sportni targ‘ib qilish uchun foydalaniladi. Texnologiyalar mashg‘ulotlar, natijalarni tahlil qilish va tomoshabinlar bilan o‘zaro aloqani o‘zgartirdi.

Shaxsiylashtirilgan mashg'ulotlar va sog'liqni monitoring qilish:

Kiysinadigan qurilmalar: Fitnes-bracletlar, aqlli soatlar va biometrik kuzatuvchilar haqiqiy vaqtda ko'rsatkichlarni (yurak urish tezligi, faollik darajasi, yondirilgan kaloriyalar, uxlash sifati) kuzatishga imkon beradi, bu esa sportchilarga va fitnes ishqibozlariga mashg'ulotlarini optimallashtirish va jarohatlardan saqlanish uchun batafsil fikr-mulohazalar beradi.

Mobil ilovalar: Sport natijalarini baholash va mashg'ulotlarni rejalashtirish uchun ilovalar shaxsiylashtirilgan dasturlarni taklif qiladi, foydalanuvchilarni rag'batlantiradi va sog'lom turmush tarzini qo'llab-quvvatlaydi.

Natijalarni yaxshilash va ma'lumotlarni tahlil qilish:

Sun'iy intellekt asosidagi tahlil: Sun'iy intellekt (SI) tizimlari va GPS kuzatuvchilari sportchilarning harakatlari, texnikasi va jismoniy holatini tahlil qilish uchun katta hajmdagi ma'lumotlarni qayta ishlaydi. Bu murabbiylarga samarali strategiyalar ishlab chiqishda yordam beradi va mashg'ulot jarayonini optimallashtiradi.

Zamonaviy jihozlar: Yangi texnologik asboblardan va mashg'ulotlar uchun simulyatorlar bilan ishlash konkret ko'nikmalarni rivojlantirish va jarohatlar xavfini kamaytirish imkonini beradi.

Tomoshabin tajribasini yaxshilash va tomoshabinlarni jalb qilish:

VR va AR: Virtual (VR) va qo'shilgan (AR) reallik texnologiyalari sport tadbirlarini tomosha qilish sifatini yangi darajaga olib chiqadi, tomoshabinlarga voqea joyida bo'lish hisini va turli burchaklardan tezkor qayta ko'rsatmalarni taqdim etadi.

Yuqori aniqlikdagi translyatsiyalar: Yuqori sifatli translyatsiyalar va real vaqt rejimida ma'lumotlarga kirish sport tadbirlariga bo'lgan qiziqishni oshiradi.

Innovatsion Texnologiyalarning Turizmga Ta'siri: Raqamli texnologiyalar sayohatni rejalashtirish, tashkil etish va amalga oshirishni tubdan o'zgartirib yubordi, uni yanada qulay va samarali qildi.

Rejalashtirish va bronlash:

Onlayn platformalar va ilovalar: Mehmonxonalarni, chiptalarni va ekskursiyalarni bron qilish uchun veb-saytlar va mobil ilovalar sayohatni tashkil etish jarayonini soddalashtirdi. Turistlar osonlik bilan narxlarini solishtirib, sharhlarni o'qishlari mumkin.

Sun'iy intellekt va katta ma'lumotlar: Sun'iy intellekt turistlarning xohish-irodalarini tahlil qilishda ishlatiladi va shaxsiylashtirilgan marshrutlar va xizmatlar taklif qiladi.

Sayohat tajribasini yaxshilash:

Virtual turizm: VR sayohatlari odamlarni uyda bo'lish orqali dunyo yodgorliklarini "ziyosat" qilish imkonini beradi, bu esa haqiqiy sayohatga qiziqishni rag'batlantiradi.

Mobil texnologiyalar joyida: Ilovalar xaritalar, audio-gidlar, tarjimonlar va ekologik amaliyotlar haqida ma'lumotlarni taqdim etish orqali turistlarga joyni kashf qilishda yordam beradi va mahalliy madaniyatga o'zaro aloqada bo'lishga yordam beradi.

Aqlli mehmonxonalar va joylar: Infratuzilmalarda aqlli texnologiyalarni joriy etish (masalan, "aqlli" xonalar, avtomatlashtirilgan ro'yxatdan o'tish) boshqaruv

samaradorligini va mehmonlarning qulayligini oshiradi.

Sport va Turizmni Birgalikda Rivojlantirishning Umumiy Foydalari

Integratsiyalangan platformalar: Sport inshootlari, tadbirlar jadvali, onlayn bron qilish va chiptalarni sotib olish imkoniyatlarini birlashtiradigan yagona raqamli platformalar yaratilmoqda, bu esa sportchilar va turistlar uchun qulay xizmatlarni taqdim etadi.

Aqlli shaharlar: O'zbekistonda aqlli shahar infratuzilmasining rivojlanishi innovatsion texnologiyalarni sport va turizm inshootlariga integratsiya qilishni o'z ichiga oladi, bu esa ularning jozibadorligini va funksional imkoniyatlarini oshiradi.

Xulosa:

Yangi innovatsion texnologiyalarni joriy etish bu sohalarda barqaror rivojlanish va yangi daromad manbalarini yaratishga hissa qo'shadi. Ular boshqaruvchilarga katta hajmdagi ma'lumotlarni to'plash va tahlil qilishga yordam beradi, bu esa xolis qarorlar qabul qilishni osonlashtiradi va umumiy tashkilot jarayonlarining samaradorligini oshiradi.

Shunday qilib, innovatsion texnologiyalar jismoniy madaniyat, sport va turizm sohaslarini rivojlantirishda kuchli vositadir, bu sohaslar uchun yangi ufqlarni ochadi, professional va ishqibozlar uchun ularni yanada jozibador va dinamik qiladi.

Adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Innovatsiyalarni rivojlantirish strategiyasi (O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 21.09.2018-yil, № UP-5544 qaroriga ilova 1).

2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston Respublikasi Innovatsiyalarni rivojlantirish strategiyasini 2019-2021 yillar uchun tasdiqlash to'g'risida"gi farmoni, № UP-5544, 21.09.2018.

3. Mirzaev F. R., Sport menejerini tayyorlashdagi xorijiy tajriba: Rossiya misoli, *Xalqaro ilmiy jurnal, Nazariy va amaliy fanlar*, 2019-yil. № 5, 439-443.

4. Mirzaev F. R., Bolbekov E. A. O'zbekiston Respublikasida jismoniy madaniyat va sportni boshqarishni takomillashtirish "O'zbekiston Respublikasida jismoniy madaniyat va sportni rivojlantirishdagi muammolar va yechimlar", Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi, 2021-yil 25-26-noyabr, Chirchiq, 2022.

5. Ziyadullaev, K. Sh., Mirzaev, F. R., Narziev, Zh. P., Khokhlov, B. Sh. O'zbekiston Respublikasida jismoniy madaniyat va sportni rivojlantirishni boshqarishni takomillashtirish, *Markaziy Osiyo Tadqiqotlari Jurnal*, 1(4), 178-189., 2021.

6. Mirzaev F. R., Otabev Sh. H. Sport tashkilotlarini boshqarishda innovatsion texnologiyalar. *Xalqaro ilmiy konferensiya "Sport menejmenti va sport tadbirlarini tashkil etish: muammolar va yechimlar"*, 2024-yil 22-noyabr, Chirchiq. 49-54 betlar.